

ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT PRODUCTION CONTROL AND MOVEMENT OF FINISHED GOODS IN PHARMACEUTICAL COMPANIES

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ ТА РУХОМ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Cherkunova Y.S. / Черкунова Ю.С.

student / студент

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,

Київ, вул. Васильківська 90 а, 03022

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Vasylykivska 90 a, 03022

Анотація. У роботі проаналізовано класифікацію готової продукції як об'єкта бухгалтерського обліку та встановлено, що до найбільш поширених ознак класифікації належать: форма продукції, її технологічна складність та ступінь готовності; ідентифіковано сутність та види продукції фармацевтичних компаній. Визначено основні завдання обліково-аналітичного забезпечення руху готової продукції на підприємстві. Виявлено існуючі проблеми формування обліково-аналітичного забезпечення управління виробництвом та рухом фармацевтичних компаній з окресленням їх теоретичних, організаційних, методичних та практичних напрямів.

Ключові слова: бухгалтерський облік, готова продукція, виробництво, фармацевтичні підприємства, управління, обліково-аналітичне забезпечення, класифікація.

Вступ. Продукція виробничого підприємства є одним із основних джерел отримання доходів діяльності суб'єкта господарювання. Тому в умовах економічної нестабільності все більше актуалізується питання управління продукцією в частині підвищення її якості (дотримання нормативів та стандартів), оновлення асортиментного ряду, вчасності реагування на поведінку продукту на кожному етапі його життєвого циклу, посилення маркетингової діяльності задля отримання максимального прибутку тощо. Питання управління продукцією залишається актуальним і для вітчизняних фармацевтичних підприємств, що наразі динамічно розвиваються та зміцнюють свої позиції на фармацевтичному ринку. Однак особливості ціноутворення на досліджуваних підприємствах, що враховують соціальний орієнтир формування ціни на лікарські засоби і виробу медичного призначення, інфляційні процеси в державі, а також пошук методів оптимізації собівартості продукції та мінімізації витрат діяльності, зумовлюють необхідність створення повного, достатнього та затребуваного обліково-аналітичного забезпечення управління виробництвом та рухом готової продукції з урахуванням стратегії розвитку підприємств досліджуваної галузі.

Основний текст. Ефективність масштабного вкладення ресурсів у господарську діяльність в цілому та виробництво продукції зокрема потребує сучасного ефективного управління з відповідною інформаційною підтримкою, що містить суцільне спостереження, аналіз та контроль за технологічними процесами підприємств. Для можливості виявлення проблем формування обліково-аналітичного забезпечення управління виробництвом та рухом продукції фармацевтичних підприємств, їх подальшого вирішення та удосконалення такого забезпечення спершу розглянемо економічну сутність

продукції та її види.

Промислова продукція – це прямий результат саме основної промислово-виробничої діяльності підприємства, що має речовий або предметний характер, виражений у формі продуктів, товарів або у формі виробничих послуг. До промислової продукції не належить продукція непромислових, хоча і виробничих підрозділів суб'єкта господарювання, наприклад, будівельного.

Круш П.В., Подвігіна В.І. та Сердюк Б.М. вказують на один з основних критеріїв визнання готової продукції, стверджуючи, що продукція може мати, а може і не мати як кількісні, так і якісні характеристики, однак вона завжди буде мати вартісну оцінку [1, с. 214].

Аналізуючи підходи вчених до визначення даного поняття, можна дійти висновку, що під готовою продукцією варто розуміти основний уречевлений результат промислово-виробничої діяльності, який пройшов усі стадії обробки на даному підприємстві, випробування (тестування), приймання, перевірку якості та відповідає технічним умовам і стандартам, є укомплектованим, має документальне підтвердження своєї готовності, вартісну оцінку та може бути реалізований покупцям і замовникам.

В економічній літературі готову продукцію класифікують відповідно до ряду ознак. Виходячи з трактування готової продукції, перша класифікаційна ознака – форма (матеріальна та нематеріальна готова продукція; послуга; робота). За технологічною складністю продукцію варто поділяти на просту та складну. При цьому остання може бути:

1) основною (продукція комплексного виробництва, що утворюється в результаті такого виробництва, створеного для випуску цього продукту);

2) побічною (продукція, що утворюється в комплексних виробництвах при виробництві основної продукції і, на відміну від супутньої, не потребує додаткових витрат);

3) супутньою (продукція, отримана в одному технологічному циклі одночасно з основною продукцією, має якісні та кількісні параметри, що мають одержати вартісну характеристику, відповідає стандартам і призначена для подальшої обробки або відпуску споживачам).

За ступенем готовності продукцію доречно поділяти на готову продукцію, незавершене виробництво та напівфабрикати [3].

Групування фармацевтичної продукції (лікарські засоби, вироби медичного призначення) відбувається індивідуально на рівні окремої фармацевтичної компанії, що зумовлено технологічними особливостями виробництва, номенклатурою продуктів (асортиментом), рівнем деталізації інформації для цілей управління тощо. Значний асортимент такої продукції зумовлює потребу у її групуванні. Тому, задля уніфікації видів фармацевтичної продукції та гармонізації вітчизняного й світового ринків фармацевтичних товарів доцільно використовувати Українську класифікацію товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД). Відповідно до УКТЗЕД [4], фармацевтичну продукцію варто поділяти на такі види (табл. 1).

Таблиця 1

Групи фармацевтичної продукції згідно з УКТЗЕД

№	Код товару	Найменування товару
1	3001	Залози та інші органи, призначені для органотерапевтичного використання, висушені, подрібнені або не подрібнені у порошок.
2	3002	Кров людей; кров тварин, приготовлена для терапевтичного, профілактичного або діагностичного застосування.
3	3003	Лікарські засоби (ліки), що складаються із суміші двох або більше продуктів для терапевтичного або профілактичного застосування, але не у дозованому вигляді і не розфасовані для роздрібної торгівлі.
4	3004	Лікарські засоби (ліки), що складаються із змішаних або незмішаних продуктів для терапевтичного або профілактичного застосування, у дозованому вигляді або розфасовані для роздрібної торгівлі.
5	3005	Вата, марля, бинти та аналогічні вироби (наприклад, перев'язувальні вироби, липкий пластир, гірчичники), просочені або вкриті фармацевтичними речовинами або розфасовані для роздрібної торгівлі для застосування у медицині, зокрема хірургії, стоматології або ветеринарії.
6	3006	Фармацевтичні товари.

Отже, фармацевтичну продукцію можна розподілити на шість груп, однак остання група фармацевтичної продукції містить такий елемент, як фармацевтичні відходи, що в системі об'єктів бухгалтерського обліку не належать до готової продукції (за критеріями визнання) і є окремим об'єктом обліку. Тому всі продукти, наведені у таблиці 1, окрім фармацевтичних відходів, можна ідентифікувати як готову продукцію, тобто як об'єкт бухгалтерського обліку.

Основними завданнями обліково-аналітичного забезпечення руху готової продукції на підприємстві є:

- систематичний контроль за випуском готової продукції, використанням запасів і зберіганням на складах; обсягом виконаних робіт й послуг;
- своєчасне та правильне документальне оформлення відвантаженої та відпущеної продукції (робіт, послуг);
- чітка організація розрахунків з покупцями, контрагентами за виконанням планів договорів щодо обсягу та асортименту реалізованої продукції, з метою проведення оцінювання менеджерів;
- своєчасний і точний розрахунок сум за реалізовану продукцію, фактичних витрат на її виробництво та облік нарахування та сплати належних до обсягу реалізації податків та зборів [2].

Аналіз інформаційної системи фармацевтичних підприємств дозволив виявити існуючі проблеми формування обліково-аналітичного забезпечення управління виробництвом та рухом досліджуваних компаній, до яких належать:

- 1) проблеми теоретичного характеру, що полягають у відсутності єдиних підходів щодо трактування готової продукції, класифікації фармацевтичної продукції; багаточисельності та різноманітності номенклатури продукції (асортиментного ряду) фармацевтичного підприємства; невизначеності інформаційних потреб суб'єктів стратегічного управління в частині виробництва продукції на фармацевтичних підприємствах;
- 2) проблеми організаційного характеру – розробка системного підходу до

організації бухгалтерського обліку виробництва продукції фармацевтичних компаній з урахуванням фіскальних та регуляторних вимог держави, нормативів виробництва та стандартів якості, оптимізації витрат виробництва, мінімізації ціни, зниження ризиків господарської діяльності;

3) проблемами методичного характеру є визначення виробничої та повної собівартості фармацевтичної продукції, обрання оптимальних методів калькулювання та обліку витрат, вибір методик щодо списання основних та допоміжних речовин на виробництво продукції, оцінка та визнання витрат, порядок та бази розподілу непрямих витрат, облік специфічних об'єктів (наркотичних, психотропних речовин, прекурсорів), технологічних витрат, браку та відходів;

4) проблеми практичного характеру – адаптування на фармацевтичних підприємствах існуючих методик обліку виробництва продукції до сучасних умов господарювання та потреб управління через інтегрування процесу збору, ідентифікації, вимірювання, накопичення, підготовки, інтерпретації та представлення як фінансової, так і нефінансової інформації для аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища фірми, оцінки і контролю виконання стратегії компанії.

Ідентифікація виявлених проблем формування обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління виробництвом продукції фармацевтичних підприємств дозволить в подальшому при їх вирішенні системно підійти до удосконалення та адаптації бухгалтерського обліку й економічного аналізу до сучасних вимог господарювання, що сприятиме підвищенню ефективності управління асортиментним рядом продукції, її життєвим циклом, напрямками збуту (маркетинговою, логістичною діяльністю) та рентабельністю фармацевтичної продукції, а також посиленню системи ризик-менеджменту фармацевтичної компанії.

Висновки. Отже, під готовою продукцією варто розуміти основний уречевлений результат промислово-виробничої діяльності, що пройшов усі стадії обробки на даному підприємстві, випробування (тестування), приймання, перевірку якості та відповідає технічним умовам і стандартам, є укомплектованим, має документальне підтвердження своєї готовності і вартісну оцінку та може бути реалізований покупцям та замовникам. Було проаналізовано класифікацію готової продукції як об'єкта бухгалтерського обліку та встановлено, що до найбільш поширених ознак класифікації належать: форма продукції, її технологічна складність та ступінь готовності. Зокрема, ідентифіковано види продукції фармацевтичних підприємств за визначеними групами Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, що сприятиме уніфікації та гармонізації видів такої продукції на вітчизняному та світовому ринках фармацевтичних товарів. Виявлено існуючі проблеми формування обліково-аналітичного забезпечення управління виробництвом та рухом фармацевтичних компаній з окресленням їх теоретичних, організаційних, методичних та практичних напрямів.

Література:

1. Економіка підприємства : навч. посібник / за заг. ред. П.В. Круша, В.І. Подвігіної, Б.М. Сердюка. – К. : Ельга-Н ; КНТ, 2008. – 780 с.
2. Волощук Л.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства / Л.О. Волощук // Праці Одеського політехнічного університету. – 2011. – Вип. 2 (36). – С. 329–334.
3. Осадча Г.Г., Темчишина Ю.Л. Облік готової продукції та його науково-методичні аспекти на сучасному промисловому підприємстві / Г.Г. Осадча, Ю.Л. Темчишина // Глобальні та національні проблеми економіки. Серія «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». – 2017. – № 16. – С. 894–898.
4. Фармацевтична продукція (30) / Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ares.ua/uk/codesearch>.

Abstract. *The paper analyzes the classification of finished goods as an object of accounting and establishes that the most common features of classification include: the form of production, its technological complexity and degree of readiness; the essence and types of products of pharmaceutical companies are identified. The main tasks of the accounting and analytical support of the movement of finished products at the enterprise are determined. The existing problems of formation of accounting and analytical support for production management and movement of pharmaceutical companies with the outline of their theoretical, organizational, methodical and practical directions are revealed.*

Key words: *accounting, finished products, production, pharmaceutical companies, management, accounting and analytical support, classification.*

References:

1. Business Economics: Teach. manual / per unit Ed. P.V. Krush, V.I. Podvigina, BM Serdiuk - K.: Elga-N; CST, 2008. - 780 p.
2. Voloshchuk L.O. Accounting and analytical support for management of innovative development of the enterprise / L.O. Voloshchuk // Proceedings of the Odessa Polytechnic University. - 2011. - № 2 (36). - P. 329-334.
3. Osadcha G.G., Temchyshina Y.L. Accounting of finished products and its scientific and methodical aspects at the modern industrial enterprise / G.G. Osadcha, Y.L. Temchishina // Global and national problems of the economy. Series «Accounting, Analysis and Audit». - 2017. - № 16. - P. 894-898.
4. Pharmaceutical products (30) / Ukrainian classification of goods of foreign economic activity [Electronic resource]. - Access mode : <http://ares.ua/uk/codesearch>.

Стаття відправлена: 26.01.2018 р.

© Черкунова Ю.С.